

Energetická bezpečnosť (Nabucco a Desertec)

Uznesenie Európskeho parlamentu zo 17. septembra 2009 o vonkajších aspektoch energetickej bezpečnosti

Európsky parlament,

- so zreteľom na svoje uznesenie z 26. septembra 2007 o smerovaní k spoločnej európskej zahraničnej politike v oblasti energie¹,
 - so zreteľom na medzivládnu dohodu medzi Rakúskom, Bulharskom, Maďarskom, Rumunskom a Tureckom o právnom rámci pre projekt plynovodu Nabucco, ktorá bola podpísaná 13. júla 2009 v Ankare,
 - so zreteľom na skutočnosť, že ruská ropná a plynárenská spoločnosť Surgutneftegas získala značný menšinový podiel (21,2 %) maďarskej petrochemickej spoločnosti MOL, ktorá je členom konzorcia Nabucco,
 - so zreteľom na protokol o spolupráci v oblasti plynu medzi Ruskom a Tureckom, podpísaný 6. augusta 2009 v Ankare, na základe ktorého Turecko poskytlo predbežný súhlas s výstavbou plynovodu South Stream a povolilo Rusku uskutočniť v súvislosti s plynovodom prieskumné práce v tureckých výsočných vodách,
 - so zreteľom na memorandum o porozumení podpísané 13. júla 2009 medzi 12 spoločnosťami EÚ s cieľom vytvoriť priemyselnú iniciatívu DESERTEC, zameranú na rozvoj rozsiahleho potenciálu solárnej energie na Blízkom východe a v severnej Afrike,
 - so zreteľom na oznámenie Komisie s názvom Druhý strategický prieskum energetickej politiky - Akčný plán EÚ pre energetickú účinnosť a solidárnosť (KOM(2008)0781),
 - so zreteľom návrh Komisie na nariadenie Európskeho parlamentu a Rady o opatreniach na zaistenie bezpečnosti dodávok plynu, ktorým sa zrušuje smernica 2004/67/ES (KOM(2009)0363),
 - so zreteľom na návrh Komisie na nariadenie Rady o oznamovaní investičných projektov v oblasti energetickej infraštruktúry v rámci Európskeho spoločenstva Komisii a o zrušení nariadenia Rady (ES) č. 736/96 (KOM(2009)0361),
 - so zreteľom na blížiacu sa 15. konferenciu zmluvných strán (COP 15) Rámcového dohovoru Organizácie Spojených národov o zmene klímy (UNFCCC) a piatu konferenciu zmluvných strán, slúžiacu ako stretnutie zmluvných strán Kjótskeho protokolu (COP/MOP 5), ktoré sa má konať v Kodani v Dánsku od 7. do 18. decembra 2009,
 - so zreteľom na článok 110 ods. 4 rokovacieho poriadku,
- A. keďže energetická bezpečnosť predstavuje základný prvok celkovej bezpečnosti, stability a prosperity Európskej únie a kľúčový prvok úsilia o zabezpečenie hospodárskeho

¹ Ú. v. EÚ C 219 E, 28.8.2008, s. 206.

a spoločenského rozvoja v Európe, ktorý však stále nemá základ v zmluvách,

- B. keďže v dôsledku chýbajúcej skutočnej a účinnej spoločnej európskej vonkajšej politiky v oblasti energetickej bezpečnosti sa značne oslabuje súdržnosť a vierohodnosť vonkajších opatrení EÚ,
- C. keďže závislosť EÚ od dovozu energie je v súčasnosti značná a predpokladá sa, že sa v terajšej situácii ešte zvýši,
- D. keďže napriek poklesu cien ropy a plynu v dôsledku globálnej finančnej krízy bude pomalý pokrok pri prechode na trvalo udržateľnejšie palivá, pokles produkcie svetových ropných a plynových polí napriek novým nálezom zásob a neustály nárast dopytu nevyhnutne znamenať, že po skončení krízy sa situácia na trhoch s fosílnymi palivami opäť zhorší a zvýši sa závislosť krajín, ktoré spotrebúvajú ropu, od dovozu,
- E. keďže viaceré členské štáty sú do veľkej miery závislé od jedného dodávateľa zemného plynu a keďže neoprávnené prerušenie dodávok môže spôsobiť vážne problémy, ako sa ukázalo počas poslednej plynovej krízy medzi Ruskom a Ukrajinou začiatkom roku 2009,
- F. keďže viaceré členské štáty nedisponujú dostatočnými prírodnými zásobami, ktoré by im pomohli zvládnuť krízové situácie,
- G. keďže v dôsledku existujúcej a zvyšujúcej sa závislosti od dodávok energie z politicky nestabilných regiónov sa ukázalo, že snahy o zabezpečenie dodávok energie výhradne na vnútroštátnej úrovni nepostačujú a nenapĺňajú dlhodobé záujmy všetkých členských štátov,
- H. keďže existujúce nástroje včasného varovania sa ukázali ako nedostatočné, pokiaľ ide o predpovedanie plynovej krízy, ku ktorej došlo v januári 2009,
- I. keďže ohrozenie bezpečnosti dodávok energie možno predpokladať i naďalej, ak krajina, ktorá je dodávateľom energie, a tranzitné krajiny nebudú dodržiavať spoločné a transparentné pravidlá, ako je stanovené v Zmluve o energetickej charte a v Tranzitnom protokole,
- J. keďže záväzok k energetickej účinnosti doma i v zahraničí a výrazné zvýšenie podielu obnoviteľnej energie v rámci štruktúry energetických zdrojov Európskej únie by malo významný vplyv na zníženie jej závislosti od dovozu energie, čím by sa na jednej strane zvýšila jej energetická bezpečnosť a na druhej strane by jej to pomohlo splniť záväzok týkajúci sa zníženia emisií skleníkových plynov do roku 2020 o 20 % alebo viac, ak bude prijatý v Kodani,
- K. keďže veľmi rentabilným riešením v záujme zníženia energetickej závislosti EÚ je podporovať úspory energie, obnoviteľné zdroje energie a opatrenia na účinné využitie energie, čo prispieva aj k boju proti zmene klímy a pokroku smerujúcemu k hospodárstvu, ktoré efektívne využíva zdroje,
- L. keďže úzka spolupráca v oblasti dodávok energie predstavuje jedno z najúčinnejších a najnevyhnutnejších opatrení na budovanie dôvery vo vzťahoch medzi Európskou úniou a susednými štátmi,

- M. keďže i napriek niektorým už prijatým opatreniam je potrebné vytvoriť skutočnú spoločnú politiku v oblasti energie, pokiaľ ide o reguláciu vnútorného trhu – aj keď sa to netýka štruktúry energetických zdrojov v jednotlivých krajinách, čo zostáva naďalej v právomoci členských štátov – a o vonkajšie aspekty, pričom sa zohľadnia politické a hospodárske záujmy všetkých členských štátov,
- N. keďže spoločná európska vonkajšia politika v oblasti energetickej bezpečnosti založená na solidarite, diverzifikácii, jednote pri bránení spoločných záujmov, posilnenej spolupráci s hlavnými krajinami, v ktorých sa energia vyrába, cez ktoré sa prepravuje a v ktorých sa spotrebúva, a podpore trvalej udržateľnosti by vytvorila synergické väzby, ktoré by pomohli zaručiť pre Európsku úniu bezpečnosť dodávok a posilnili by EÚ, zvýšili by jej schopnosť konať v záležitostiach zahraničnej politiky, ako aj jej dôveryhodnosť ako globálneho hráča,
1. očakáva, že Rada, Komisia a členské štáty spoločne prejavia silnejšie strategické vodcovstvo pri vytváraní skutočnej spoločnej európskej vonkajšej politiky v oblasti energetickej bezpečnosti, ako požadoval vo svojom vyššie uvedenom uznesení z 26. septembra 2007;
 2. víta opatrenia v súvislosti s diverzifikáciou a posilňovaním energetickej bezpečnosti EÚ, ktoré navrhla Komisia v Druhom strategickom prieskume energetickej politiky; domnieva sa však, že na ich vykonávanie treba jasne stanoviť priority a urýchlene prijať opatrenia, pričom Európsky parlament by mal byť o nich informovaný v plnom rozsahu;
 3. opätovne pripomína, že dobre fungujúci vnútorný trh s energiou má zásadný význam pri predchádzaní budúcim prerušeniam dodávok plynu a plynovým krízam, čo platí aj pre diverzifikáciu zdrojov energie; zdôrazňuje preto potrebu viac investovať do obnoviteľnej energie, energie s nízkymi emisiami uhlíka a energetickej účinnosti, čo by malo predstavovať jadro akčného plánu pre energiu na roky 2010 – 2014;
 4. víta vyššie uvedené nové návrhy nariadení o opatreniach na zaistenie bezpečnosti dodávok plynu a o investičných projektoch do energetickej infraštruktúry v rámci Európskeho spoločenstva, ktoré prispievajú k zvýšeniu bezpečnosti dodávok plynu v EÚ tým, že sa zabezpečí, aby členské štáty vykonali preventívne kroky a zlepšili mechanizmy krízového riadenia, ako aj zvýšením transparentnosti a znížením byrokracie;
 5. vyzýva na vynakladanie väčšieho úsilia pri predvídaní potenciálnych problémov v dodávkach energie s cieľom predchádzať budúcim prerušeniam dodávok tým, že sa okrem iného zvýši účinnosť siete korešpondentov energetickej bezpečnosti (NESCO), a vyzýva Komisiu, aby bezodkladne prehodnotila existujúce mechanizmy včasného varovania, NESCO a ďalšie nástroje, ktoré sa vo svetle rusko-ukrajinskej energetickej krízy v roku 2009 ukázali ako neúčinné;
 6. vyzýva Európsku úniu a jej členské štáty, aby vyvinuli zásobníky plynu s možnosťou rýchleho využitia;
 7. domnieva sa, že je podstatné, aby sa zlepšili prepojenia v rámci Európy, keďže odstránenie súčasných nedostatkov je nevyhnutným predpokladom účinného fungovania vnútorného trhu a energetickej solidarity; v tejto súvislosti víta dohodu o financovaní projektov v oblasti infraštruktúry ako súčasť Hospodárskeho plánu obnovy Európy (250 miliónov EUR) a myšlienku vytvorenia novej európskej elektrickej a plynovej supersiete,

trvá však na tom, že je nutné vo všeobecnosti zvýšiť verejné a súkromné financovanie v oblasti energetickej bezpečnosti;

8. zdôrazňuje naliehavú potrebu uskutočniť strategické projekty zamerané na diverzifikáciu dodávok energie, predovšetkým v súvislosti s južným koridorom; v kontexte znižovania závislosti od ruských dodávok víta, že vlády Rakúska, Bulharska, Maďarska, Rumunska a Turecka podpísali 13. júla 2009 medzivládnu dohodu o právnom rámci projektu plynovodu Nabucco, čo znamená dôležitý krok k uskutočneniu tohto prioritného projektu EÚ, súčasne však zdôrazňuje význam všeobecného režimu upravujúceho rozvoj koridoru s cieľom prepojiť EÚ s novými zdrojmi plynu na Blízkom východe a v kaspickom regióne, a to nezávisle od konkrétnej spoločnosti alebo plynovodu, pričom tento režim by bol zameraný najmä na rýchlu realizáciu tohto prepojenia; naliehavo vyzýva spoločnosti a členské štáty zapojené do úzkej spolupráce s Komisiou, aby zabezpečili podpísanie prvotných dohôd s budúcimi dodávateľmi o plnení plynovodu;
9. zdôrazňuje, že EÚ by mala nadviazať úzky dialóg s hlavnými dodávateľmi energie s cieľom posilniť energetickú nezávislosť a energetickú bezpečnosť celej EÚ, pričom osobitný dôraz by sa mal klásť na vyššiu účinnosť, rovnaký prístup na trh, nediskrimináciu a transparentnosť;
10. zdôrazňuje, že dialógy o energetike by sa v žiadnom prípade nemali konať na úkor otvoreného dialógu týkajúceho sa ľudských práv zameraného na výsledky a že ochrana ľudských práv a energetickej bezpečnosti by mala byť prioritou programu budúceho samitu EÚ – Rusko a mala by sa stať integrálnou súčasťou novej dohody medzi EÚ a Ruskom;
11. navrhuje vypracovanie spoločného prístupu EÚ, ktorý sa bude uplatňovať pri rokovaníach o tranzitných pravidlách a poplatkoch s vonkajšími partnermi, a vyzýva členské štáty, aby informovali Komisiu aj seba navzájom o strategických rozhodnutiach a dohodách týkajúcich sa projektov v oblasti energetickej infraštruktúry;
12. vyzýva Komisiu, aby okamžite zakročila proti nepriateľským pokusom netransparentných zahraničných subjektov o prevzatie spoločností na energetickom trhu EÚ a aby prísne uplatňovala pravidlá EÚ o hospodárskej súťaži; je znepokojený napríklad skutočnosťou, že spoločnosť Surgutneftegas nedávno nadobudla podiel v maďarskej energetickej spoločnosti MOL a nebola schopná objasniť svoju vlastnícku štruktúru ani odhaliť totožnosť skutočných vlastníkov, čo je legitímna požiadavka maďarského úradu pre reguláciu trhu s energiou; vyzýva Komisiu, aby vyšetrila činnosti netransparentných zahraničných subjektov, ako napr. spoločnosti CENTREX, ktorá nedávno nadobudla 20 % podiel v rakúskom obchodnom a skladovacom zariadení v Baumgartene;
13. vyzýva EÚ, aby spolupracovala s krajinami v regióne Severného mora vzhľadom na ich významný potenciál energetických zdrojov, najmä v oblasti pobrežných veterných elektrární;
14. vyzýva Radu a Komisiu, aby spolupracovali s členskými štátmi zo stredozemnej oblasti a s krajinami severnej Afriky vzhľadom na ich významný potenciál energetických zdrojov a na rozsiahle možnosti, ktoré by sa mohli vytvoriť pre ich vlastný rozvoj, najmä v rámci barcelonského procesu; nabáda konkrétne, aby sa v týchto regiónoch využívala slnečná a veterná energia; víta nedávny pokrok dosiahnutý v súvislosti s priemyselnou iniciatívou DESERTEC zameranou na rozvoj obrovského potenciálu slnečnej energie na

Blízkom východe a v severnej Afrike; zdôrazňuje, že činnosť EÚ v súvislosti s projektom DESERTEC musí byť koherentná a musí aktívne prispievať k rozvoju krajín severnej Afriky a Blízkeho východu; vyzýva preto spoločnosti a členské štáty zapojené do tohto projektu, aby v úzkej spolupráci s Komisiou podporovali rozvoj prostredníctvom skutočného transferu technológií a budovania kapacít vo vzťahu k miestnym spoločnostiam a občianskej spoločnosti s cieľom zabezpečiť, aby si tento projekt osvojili a aby sa vytvorilo dlhotrvajúce partnerstvo s krajinami zo stredomorskej oblasti, v ktorých sa bude DESERTEC realizovať;

15. zdôrazňuje strategický význam arktickej oblasti pre EÚ, pokiaľ ide o energetické zdroje, životné prostredie, biodiverzitu, otázky dopravy, ako aj otvorenie severovýchodnej cesty;
16. zdôrazňuje, že pokrok pri vypracúvaní spoločnej európskej energetickej politiky závisí vo veľkej miere od nadobudnutia platnosti Lisabonskej zmluvy; naliehavo vyzýva EÚ a členské štáty, aby prijali opatrenia s cieľom zabezpečiť záväzný, progresívny a kompletný zmluvný základ pre spoločnú európsku politiku v oblasti dodávok energie a energetickej bezpečnosti; požaduje rýchlu ratifikáciu Lisabonskej zmluvy, ktorá obsahuje ustanovenie o energetickej solidarite a ktorou sa zodpovednosť za politiku v oblasti energie delí medzi EÚ a členské štáty, čo je krok správnym smerom;
17. poveruje svojho predsedu, aby toto uznesenie postúpil Rade, Komisii a vládam a parlamentom členských štátov.